

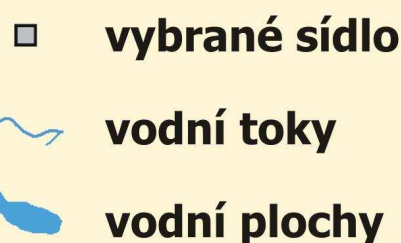
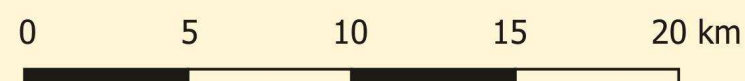
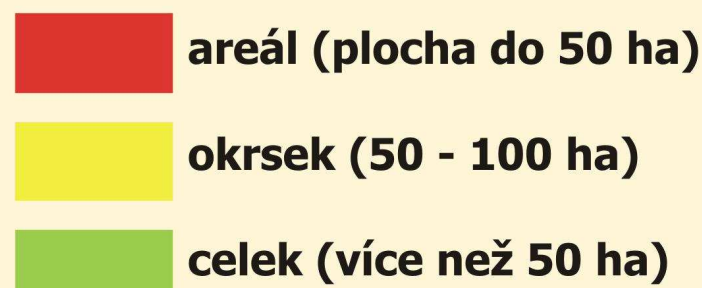
PŘEDINDUSTRIÁLNÍ KRAJINA MORAVY JESENÍKY

Inventarizace předindustriální krajiny Moravy
a zajištění informovanosti veřejnosti o její existenci jako kulturním dědictví

Nadmořská výška [m n. m.]

Velikostní kategorie segmentů předindustriální krajiny

Teritoriální rozmístění segmentů předindustriální krajiny je velmi nerovnoměrné a svádí k otázkám na vysvětlení tohoto jevu. Celkem se v regionu vyskytuje 95 segmentů krajiny s relativně zachovalou parcelací půdy. V průměru to znamená hustotu 4,39 segmentu na 100 km². Celková plocha zachovalých segmentů v regionu Jeseníky činí 100,49 km², neboli 4,64 % plochy regionu. Obě uvedená celoplošná čísla jsou ve srovnání s jinými regiony poměrně vysoká. Výklad lze opřít o následující úvahy.

Nerovnoměrné rozmístění bezpochyby souvisí s odlišnými přírodními podmínkami. Většinou jen mírně zvlněný reliéf Nízkého Jeseníku a výšky do max. kolem 600 m n. m. nebránily scelování pozemků za reálného socialismu. Proto se nepočtené a většinou malé segmenty zachovaly jen v členitějším terénu okrajů regionu. V plošším terénu proběhla homogenizace krajiny. V členitém horském terénu v severní polovině regionu sehrála roli také vyšší nadmořská výška a s ní spojené horší klimatické a půdní parametry. V poválečném období již nebyl dostatečný státní ani individuální zájem nově přichozích obyvatel o intenzivní využívání za náročných podmínek. To vedlo k tomu, že jednak periferní plochy katastrů (zpravidla nejvýše nad obcí) pokrýl les, jednak původně travnaté či keří porostlé meze zarostly stromy. Ty zásadně a trvale rozdělily původní zemědělský prostor, takže o jejich slučování bylo obtížné na mnoha místech uvažovat. Snížila se dostupnost úzkých pozemků vedených po spádnicí pro zemědělskou techniku. Pozemky tak od mezí zarůstaly a zůstalo jejich pouze extenzivní využití pro kosené louky. Pro nepřehlednost se úzké lany příliš nehodí pro pastvu.

Výsledkem těchto okolností je skutečnost, že se sice zachovala ve zjištěných segmentech stará diferenciace půdy, ale struktura využití se změnila. Ornou půdu nahradily traviny, meze zvýraznily řady stromů, místy lesní pásy zpravidla listnáčů (i ovocných). Krajina tak získala malebný ráz, ale jen částečně připomíná dávnou krajinu.

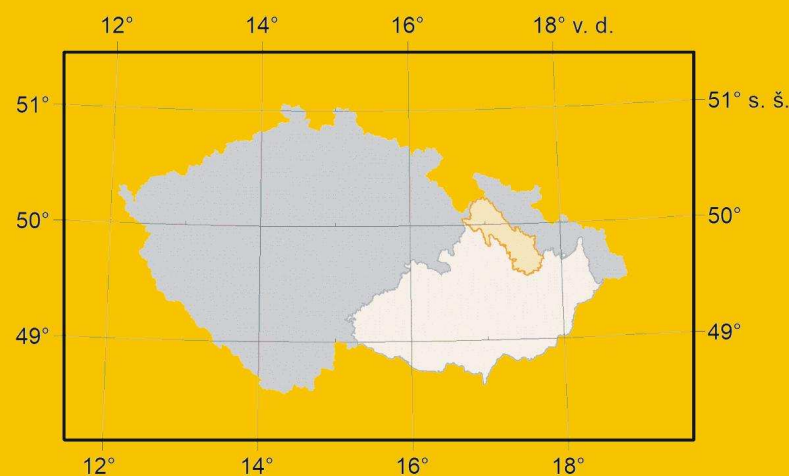
Mimo zachovalé segmenty ovšem homogenizace krajiny rovněž proběhla, ale zpravidla příznivější přírodní podmínky a menší vzdálenost od obcí vedly k mechanickému odstraňování velké části mezí. Krajina tak získala přehledný charakter při velkoplošném využití, opět zpravidla extenzivního charakteru.

Program národní a kulturní identity (NAKI) - projekt VaV MK ČR DG16P02B04 **Inventarizace předindustriální krajiny Moravy a zajištění informovanosti veřejnosti o její existenci jako kulturním dědictví**

Specializovaná mapa s odborným obsahem: Předindustriální krajina Moravy - Jeseníky
Předkladatel výsledku: Ústav geoniky AV ČR, v. v. i., Studentská 1768, 70800 Ostrava-Poruba
Hlavní řešitel (autor - garant výsledku): Prof. RNDr. Jaromír KOLEJKA, CSc.
Spoluřešitelky (spoluautorky): RNDr. Jana ZAPLETALOVÁ, CSc., Mgr. Eva NOVÁKOVÁ

Výstup je zpracován v rámci řešení etapy č. 5 - Klasifikace identifikovaných segmentů předindustriální krajiny

Zkoumané zájmové území v rámci České republiky

Podkladová mapa:

© Český úřad zeměměřický a katastrální, 2019, www.cuzk.cz
© ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016
Tematická data: © Ústav geoniky AV ČR, v. v. i., 2020

